

מסורת הש"ס

ערכי פסחים פרק עשירי פסחים

קד.

עין משפט
נר מצוה

א נמי פכ"ט מהל' שבת
הל' יח טו"ע א"ח סי'
תל' סעי' א':
ב ב מ"י פכ"ט מהל'
שבת הל' ג טור א"ח
סי' רל"ט:

רבינו חננאל

ואקשינן והא מר ארבעה
הוא דאמר וליתנהו לא
תלת ולא שבע, ואמר
לחור תלת קאמנא אבל
בין יום השביעי לששת
ימי המעשה מעין חתימה
היא, דאמר שמואל כל
הברכות צריך לומר מעין
חתימתן סמוך לחתימתן,
וקי"ל כותיה פומבדיתאי
אמר מעין פתיחתן סמוך
לחתימתן, איכא ביניהו
יום טוב שחל להיות אחר
שבת, דחתימתן בין קדש
לקדש, מאן דאמר מעין
חתימתן סמוך לחתימתן,
צריך לומר בין קדושת
שבת לקדושת יום טוב
הבדלה, מאן דאמר מעין
פתיחתן סמוך לחתימתן
לא צריך, אמר רבי יוחנן,
בגן של קדושים אומרין
הבדלה אחת, ומאי אינון
ר' מנחם בר סימאי,
ואמאי קרי ליה בגן
של קדושים, דלא אסתכל
מימיו בצורתא דזוזא,
הגנו העם לומר שלש
הבדלות, חנניה אומר
אחת, ולית הלכתא כותיה.
המבדיל צריך שיאמר מעין
הבדלות שבתורה.

ומר לא תלת אמר ולא שבע אמר.^א ומסתמא או ג' או ו' תיקנו
כנגד שום דבר שלא לפחות או להוסיף כדאמר בהתכלת
(מנחות דף נ"ט.) לא יפחות מו' כנגד ו' רקיעים והמוסיף לא יוסיף על י"ג
כנגד ו' רקיעים וששה אוריים: **מאי** ביניהו. דרוז הברכות
הפתיחה והחתימה מעין אחד:

בעי למימר בין קדושת שבת
לקדושת יום טוב הבדלה.

שאל ר' אפרים את ר"ת למה
נהגו העולם להוסיף ולומר זאת
יום השביעי משעת ימי המעשה
קדשת הבדלה וקדשת את עמך
ישראל בקדושם^ב דלן זה לא מעין
פתיחה ולא מעין חתימה והשיב לו
ר"ת משום תצית היום האריכו
כדי לומר פעם אחת מעין ו'
הבדלות. בין קדוש לחול אחד.
בין אור לחשך ג'. בין יום השביעי לששת
ימי המעשה ד'. בין קדושת שבת
לקדושת י"ט הבדלה. פירוש שבי"ט
שרי מיד לאוכל נפש. ואת יום
השביעי משעת ימי המעשה קדשת
היינו חולו של מועד דשרי דבר
האזוד וצצנת אסור. זה חלוק
שבת מ"ט והיא הבדלה אחת הרי
ה' הבדלה וקדשת את עמך ישראל
בקדושם שמי הבדלות בין כהנים
ליום וישראלים ו' והיו מעין חתימה
דבין קדש לקדש:

מיתבי אומרים הבדלות ב'.
הוא מלי לאמרי מרבי
יהודה הנשיא דלעיל אלא דניחא
ליה למיפך מברייתא:

דלא מסתבא בצורתא דזוזא.

ארכי מנחם קאי^א דלאמר
צמועד קטן צפרכ צמרא (דף כה):
כי קא ניחא נפשיה דר' מנחם צר
רבי סמאי אישמונו כל צלמנא
והו' למיחלליא פירוש חלקים בלא
זורה^ב ותולה קדושתו באצו שגם
אצו היה קדוש: **בין** יום
השביעי לששת ימי המעשה מעין
חתימה היא. ה"ג הוה מלי למיפך
הא לא כתיבא והא דלא קתני לה
לצסוק פירש רש"ס דשגאה אחר
ג' הבדלות דכשאינו אומר רק
ג' הבדלות הו"א סמוך לחתימה
ואם תאמר לר' יוסי צרבי יהודה
ולר' דחממי מקדש ישראל הכי
הו"א מעין חתימה אדרבה כהנים
וליום וישראלים היו טפי מעין
חתימה ויש לומר דבין יום השביעי
לששת ימי המעשה היו ספיר מעין
חתימה^ג שקדשנו הקצ"ה צמנאמי
ונתן לנו את השבת אבל כהנים
ליום וישראלים לא הזכיר ישראל
אלא להקל שקלים בקדושם מכהנים
וליום ולא היו מעין חתימה:

ולית
אביי ואיתימא רב יוסף אהא דרב תנא משמיה דרבי יהושע בן חנניא כל
החותם מקדש ישראל והמבדיל בין קודש לחול מאריכין לו ימיו ושותויו
ולית

והא מר לא תלתא אמר ולא שבע אמר א"ל
איברא בין יום השביעי לששת ימי המעשה
מעין חתימה היא ואמר רב יהודה אמר
שמואל המבדיל צריך שיאמר מעין חתימה
סמוך לחתימתו ופומבדיתאי אמרי מעין
פתיחתן^א סמוך לחתימתן מאי ביניהו איכא
ביניהו יום טוב שחל להיות אחר השבת
דחתימין בין קודש לקודש מ"ד מעין פתיחתן
סמוך לחתימתן לא בעי למימר בין קדושת
שבת לקדושת יום טוב הבדלה ומאן דאמר
מעין חתימתן סמוך לחתימתן בעי למימר
בין קדושת שבת לקדושת יום טוב הבדלה
גופא אמר רבי אלעזר אמר רבי אושעיא
הפוחת לא יפחות משלש והמוסיף לא יוסיף
על שבע מיתבי^ב אומר הבדלות במוצאי
שבתות ובמוצאי ימים טובים ובמוצאי יום
הכפורים ובמוצאי שבת ליום טוב ובמוצאי
יום טוב לחולו של מועד אבל לא במוצאי
יום טוב לשבת הרגיל אומר הרבה ושאנינו
רגיל אומר אחת תנאי היא דא"ר יוחנן בגן
של קדושים אומר אחת ונהגו העם לומר
שלש^ג מאן ניהו בגן של קדושים רבי מנחם
בר סימאי^ד ואמאי קרו ליה בגן של קדושים
דלא איסתכל בצורתא דזוזא שלח ליה רב
שמואל בר אידי חנניא אחי אומר אחת ולית
הלכתא כוותיה אמר רבי יהושע בן לוי
המבדיל צריך שיאמר מעין הבדלות
האמורות בתורה מיתבי סדר הבדלות היאך
אומר המבדיל בין קודש לחול בין אור
לחושך בין ישראל לעמים ובין יום השביעי
לששת ימי המעשה בין טמא לטהור בין
הים לחרבה בין מים העליונים למים
התחתונים בין כהנים ללויים וישראלים
וחותם בסדר בראשית ואחרים אומרים
ביוצר בראשית רבי יוסי ברכי יהודה הא
אומר חותם מקדש ישראל ואם איתא הא
בין הים לחרבה לא כתיבא ביה הבדלה
סמי מכאן בין הים לחרבה אי הכי בין
יום השביעי לששת ימי המעשה נמי
מעין חתימה הוא בצר חדא וליכא שבע
אמרי כהנים ליום וישראלים תרי מילי
גינהו בין ליום וישראלים דכתיב^א בעת
ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי בין הכהנים
ללויים דכתיב^ב בני עמרם אהרן ומושה
ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים מחתם
מאי חתים רב אמר מקדש ישראל ושמואל
אמר^ג המבדיל בין קודש לחול לייט עלה
אביי ואיתימא רב יוסף אהא דרב תנא משמיה דרבי יהושע בן חנניא כל
החותם מקדש ישראל והמבדיל בין קודש לחול מאריכין לו ימיו ושותויו
ולית

והא מר לא שלש אמר^ט. כולן ארבע: מעין חתימה. ולא ממנינא
הוא: ה"ג י"ט שחל להיות אחר השבת. דבעי למחתם המבדיל בין
קודש לקודש: ה"ג מ"ד מעין חתימתן סמוך לחתימתן צעי למימר
בין קדושת שבת לקדושת יום טוב כו': האמורות צמורה. כמו
הנך דלקמן: סדר הבדלות. היינו
שבע הבדלות ואף על גב דליכא
תמני בין יום^א השביעי לא קא
חשיב דמעין חתימה: וחוסס
צמדר בראשית. צריך סודר בראשית.
וכולוה הנך כתיבי ולהבדיל בין
הקודש ובין החול ובין הטמא ובין
הטהור (ויקרא י') ויבדל אלהים בין
האור ובין החשך (בראשית ו') ויבדל
בין המים (ס':) ובין כהנים ללויים
כו'. מפרש להו לקמן. אבל הבדלה
דשבת לא כתיבי דמעין חתימה
קא חשיב ליה לקמן ולאו ממנינא:
מעין חתימה היא. דקאמר וחוסס
צמדר בראשית והיא ליה בין
יום השביעי לששת ימי המעשה
מעין חתימה וצברי להו משבע:
המבדיל

רשב"ם

והא מר לא שלש אמר ולא שבע
אמר. דארבעה אמר ומה ראית
אם לתפוש את המועד דייך צג'
ואם לרבות זאת היה לך לומר כל
שבע: איברא. זאת: מעין חתימה.
ולאו ממנינא הוא: חתימה. סוף
הברכה חותם צריך: פתיחתן.
המתלמן: ומאי ביניהו. דהא
צרכת הבדלה מעין פתיחתן ומעין
חתימתן איכא וכן רוב צרכות:
יום טוב שחל להיות אחר השבת.
דבעי למחתם בין קודש לקודש:
הכי גרסי' מאן דאמר מעין חתימתן
סמוך לחתימתן צעי למימר בין
קדושת שבת לקדושת יום טוב
הבדלה. והכי עבדינן לאפוקי נפשינן
מפלוגתא: אבל לא צמנאלי יום
טוב לשבת. דאפרכוס יולא והמלך
נכנס אין דרך ללוות האפרכוס
שהכל נמשכין אחר המלך: הרגיל
שצקי צמן: אומר אחת. קשיא
לר' אלעזר דאמר לא יפחות משלש:
הכי גרסינן סמאי הוא דאמר רבי
יוחנן צנן של קדושים שהוא תנא:
ונהגו העם. תנאים שהיו צימיו
נחלקו עליו ועושין העם על פיהן
הרי תנא אחר: ר' מנחם צר רבי
סימאי. ואמרין צמסכת ע"ג
פרק ר' שמעאל (דף ג.) אמאי קרי ליה
צנן של קדושים משום דלא אסתכל
בצורתא דזוזא: ולית הלכתא כוותיה.
גמרא קאמר ליה: האמורות צמורה.
כגון הנך דלקמן: סדר הבדלות.
היינו שבע הבדלות אע"ג דליכא
שמונה בין יום השביעי לששת ימי
המעשה לא חשיב דמעין חתימה היא:
(י' וחוסס צמדר בראשית. צריך סודר
בראשית צמנאלי שבת המתלם הקצ"ה
לסדר מעשה בראשית. וכולוה הנך כתיבי
המים וגומר) ואבדיל אחתם מן העמים
לצסוק משום דלגבי שלש קתני לה דכי לא
עביד אלא שלש הבדלות קאמר לה סמוך לחתימה:
בין כהנים ללויים וישראלים גרסינן. ולקמן מפרש ליה: מקדש ישראל. מכל עולמו שיהיה לא קדש אלא ישראל ולפי פירוש זה שייכא חתימה
זו צמנאלי שבת: מעין חתימה היא. דקאמרת וחוסס צמדר בראשית והיא ליה בין יום השביעי לששת ימי המעשה מעין חתימה וצברי להו משבע:
ר' אמר מקדש ישראל. כר' יוסי צר' יהודה: ושמואל אמר המבדיל בין קדש לחול. שמואל לא סבירא ליה ככל הנך תנאי
דלעיל אלא כרבנן סבירא ליה דתמן צסוק פרק קמא דסולין (דף טו:) גבי יום טוב שחל להיות צמנאלי שבת כיצד מבדילין בין קדש לחול?
כו' ואמרין צמנאלי היכא אמר לה לך צרכה בין קדש לקדש אמר רב יהודה צמתימתה רב שישא צריה דרב אידי אמר צמתימתה
ולית

תורה אור השלם

1. קצת הוזהר הבדיל י'
את שבט הלוי לשאת
את ארון ברית י' לעמוד
לפני י' לשרתו ולקדש
בשמו עד היום הזה:
דברים י ח
2. בני עמרם אהרן
ומשה ויבדל אהרן
להקדישו קדש קדשים
הוא ובניו עד עולם
להקטיר לפני י' לשרתו
ולקדש בשמו עד עולם:
דברי הימים א כג י

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמרי מעין
פתיחתן סמוך לחתימתו
כל"ל וכן בכל העמוד:
(ב) רש"י ד"ה והא מר
לא שלש אמר כי דארבע
איכא סמ"ד ומסת' סוף
נמחק:

מוסף תוספות

א. וא"ת מאי קשיא, הא
לא אמרינן אלא דלא
יפחות משלש הא ויתר
משלש ועד ד' מצי אמר.
וי"ל וגר'. תוס' ר"פ.
ב. אחר בין קדושת שבת
לקדושת יו"ט הבדלה.
תוס' ה"ל"ג. ג. ולא על
אביו ואמר. תוס' ע"ז ג.
ד. משום דלא איסתכל
בצורתא דזוזא. שם.
ה. [ד]ייך שבת
בקדושת ישראל. תוס'
ה"ל"ג.